

بِالْحُسْنَى زَوْلِ الْبَاطِلِ الْمُطْكَانِ زَوْلِ

حَصَّةُ اُولَى حَسَابٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
حَمْدُهُ وَدُونَهُ حَسَابٌ

سُولْفَرْقَةِ حَمْدَيْنِ صَاحِبِ بَيْرَقْتَشِي

مُطَبَّعُ فِي الْكَرْدَلَةِ مُخَلَّكُهُ بَيْرَقْتَشِي
وَرَنْقُهُ فِي الْكَرْدَلَةِ مُخَلَّكُهُ بَيْرَقْتَشِي

1

قریت مضماین سالہ تحقیقات اولاد خواجہ صاحب

مختصر

مختصر

۲۶	مجاور صاحبون کا ذکر ۔
۲۷	دوس ہزار روپے مجاور صاحبون کو دئے ۔
۲۸	انتساب تاریخ فرشتہ ۔
۲۹	شاہزادہ دانیال کا تولد ۔
۳۰	خادم صاحبون کو دو لاکھ روپے دینے کا ذکر ۔
۳۱	مجاور صاحبون کو سلطان محمود غلیجی کے انعام و نظیفہ دینے کا ذکر ۔
۳۲	شیخ محمد ریاض کا اکار صاحب کا ذکر ۔
۳۳	سید فخر الدین صاحب کا ذکر ۔
۳۴	انتساب خلاصہ منتخب التواریخ ۔
۳۵	مجاور صاحبون کا حال ۔
۳۶	شاہزادہ دانیال کا شیخ دانیال مجاور صاحب کے لھر پیدا ہوا ۔
۳۷	مجاور صاحبان درگاہ کے سبب عبا و تھانہ فتحپور میں ذکر قالا شد و قال رسول پتا تھا
۳۸	شیخ حسین مورث دیوانِ مال کے اولاد خواجہ صاحب نہونے پر مسایحان فتحپور کے
۳۹	سب گواہیان گزین اور صد عہد مقدم و قاضی القضاۃ نے محضر لکبید یا کاشیخ حسین اولاد
۴۰	خواجہ صاحب بھیں ہیں۔ شیخ یعنی قید ہوئے ۔
۴۱	انتساب تذکرہ جہانگیری و خلاصہ گتاب مذکور ۔
۴۲	شاہزادہ دانیال کے پیدائش کا ذکر شیخ دانیال مجاور کے گہر ۔
۴۳	اکبر بااد شاہ کے اخلاق و مذہب کا ذکر ۔

مضمون

- خادم صاحبون کا ذکر ۶۴
- خلاصہ مطلب اتحاب قیام نہ چہانگیری ۶۹
- شیخ حسین اولاد خواجہ صاحب کی تحقیقات کے دقت ثابت نہیں ہوئی انکو توکیت سے مو تووف کیا۔ ۷۰
- شاہزادہ دانیال شیخ دانیال مجاور کے گھر پیا ہونا ۷۱
- مجاہد صاحبان درگاہ کا حال ۷۲
- الفیض ۷۳
- دشمن ہزار روپیہ مجاور صاحبون کو دینے کا ذکر ۷۴
- اس مرکا ذکر کہ شیخ حسین نواس گزی کا دعویٰ کرتے ہی نہیں کی اولاد ہونے کا ۷۵
- اتحاب کتاب سفیہۃ الاولیا ۷۶
- خادم صاحبان درگاہ کا ذکر ۷۷
- اتحاب خلاصہ مطلب سیر المتأخرین ۷۸
- شاہ جہان بادشاہ نے دشمن ہزار روپیہ خادم صاحبون کو دئے ۷۹
- مالک گیسر بادشاہ نے پانچھزار روپیہ خادم صاحبون کو دئے ۸۰
- اتحاب تاریخ سہند و اکبر بادشاہ کا حال ۸۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ عَلَى رَسُولِهِ الْكَرِيمِ وَاللَّهُ وَ
أَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ

حافظ محمد پیری حشمتی بخدمت محققان واقفات گذشتہ عرض کرتا ہے کہ اجمیں بھی ایک اقعاً والا حضرت خواجہ سعید الدین حشمتی رضی اللہ عنہ کا امر لائیں ہی کہ جو کوئی یہاں وارد ہو اس سے دتفیت حاصل کرے، خصوص علم تاریخ کے شایق اور مسلم احشنتیہ کرام کے چزوں اور دیگر اہل سلام کو تو ضرور پڑی کہ اس طالب سے خبردار ہوں۔ اس بیکرے کی بنیاد عرصہ سے قائم ہوئی ہے اولاد کا دعویٰ کرنیوالوں نے جب سے دنوی شروع کیا آج تک کسی طرز اپنے دعویٰ کی پیروی کرنے سے غافل نہیں رہے، مگر دعویٰ کے تردید کرنیوالوں نے ہی ایسی تردید کی کہ حد کو پہونچا دیا اور کوئی بات اس دعویٰ کے روکنے میں باقی نہیں چھوڑی۔ اسی دلاد کی سمجھت ان دونوں عدالت حضور مشروانیت صاحب بہا در حشمتی کمشنز اجمیں بھی پیش ہوئی ہتھی اور کثر ہوتی رہتی ہے۔ جو اولاد کا دعویٰ کرتے ہیں وہ دیوان کہلا کر میں جو گروہ دیوان کے اولاد خواجہ حنفی ہونے سے انمار کرتے ہیں وہ صاحبزادے یا خادم خواجہ حنفی یا امبا در خواجہ صاحب کہلاتے ہیں انہیں دو گروہ ہیں۔ ایک گروہ سید دن کا جو سید فخر الدین صاحب بہائی و پیر بہائی حضرت خواجہ معین الدین حشمتی رضی اللہ عنہ کی اولاد ہے دوسرا گروہ سید شیخ ملکر صاحبزادے یا دیگر صاحب پیر حضرت خواجہ صاحب کی اولاد ہیں۔ پہنچ دو نوں گروہ سید شیخ ملکر صاحبزادے یا خادم خواجہ صاحب یا امبا در خواجہ کہلاتے ہیں۔ چونکہ یہ سمجھی حال دریافت کرنے کے لائق ہے اس سطے مبنی ارادہ کیا کہ جیسا

۶

ہو سکے اسکی تحقیقات بلا طرفداری کیجاوے اور جو حال و ریاست ہو دو دو دون ہند بھی
بعینہ پہونچا یا جاوے۔ لہذا یہ نہیں یہ مناسب جانا کہ اول کل باوشاہون کی تصنیفات شاید
حکم سے جو تصنیف دنالیف ہوئی یا کسی مورخ نے لکھی ہوں انہیں جب مقام پر درگاہ یا حضرت
خواجہ صاحب یا اولاد خواجہ صاحب یا خادم صاحب یا محاور صاحب یا جوں کا نام ذکر کا ہے
اسکا انتساب کر کے ایک سالہ میں درج کر دوں۔ اپنی طرف سے کچھ کم وزی یادہ نکروں۔ کی وجہ پر
خود اسکا نتیجہ لکھاں ہوے۔ وجہ پر دار ہائین اور کتاب بنانے والے ہائین۔ اور ہر ایک کتاب
کے انتساب کے اول اسکا ملامتہ طلب بھی آئیں لفظوں میں جو اس کتاب میں لکھے ہوں لکھ دوں کہ
وجہ پر والوں کو ہتھی ہو۔ سو اے کتابوں کے جو اور کاغذات اولاد کی بحث میں ہیں انکو بھی
رسالہ میں درج کر دوں۔ مگر میں کم فرصتی سے مجبور ہوں اور یہ صریحت طلب۔ تلاش و توزیع کا
ست حاج۔ اسواسیے ہی نے ایسا انتظام کیا کہ جو کچھ بھی پہونچتا جاوے اسکو درج رسالہ کے باطن میں
کی خدمت میں پیش کرتا جاؤں جبقدر تیار ہو جاؤ دیگھا ہیں ہونے سے بہتر ہے کہ اسواسیے اول
باوشاہون اور سورین کی تصنیفات سے شروع کرتا ہوں۔ اگر کسی ملکہ ناظرین علطی پاؤں تو
ہر یانی سے مطلع فرمادیں کہ خوشی اور منوفی کے ساتھ ہنکی وہستی کر دیجاؤ گی۔ اس رسالہ کا نام
تحقیقات اولاد خواجہ صاحب رکھا اور یہ اس رسالہ کا حصہ اول ہے +

کتابِ اکبر نامہ

خلاصہ اس کتاب کا یہ ہے کہ حضرت جلال الدین محمد اکبر بادشاہ حضرت خواجہ میمن الدین حنفی
رضی اللہ عنہ سے نہایت مقید تھے کئی بار پیارہ پازیارت کے واسطے اجمیر تشریف لائے۔
اکہون روپیے نذر کے خادم صاحبان درگاہ کو فرستے اجمیر میں شہر پاہ اور محل شاہی تعمیر
کرنے جسکو اپنے گزین کہتے ہیں درگاہ کے آگے بازار بنوایا اکبری سجد بنوائی جب جمیر نے عصہ
تک قیام فرمایا اجمیر اور یہاں کے لوگوں کے حالات سے بخوبی واقعیت حاصل کی اکبر بڑے
کے روپ روشن حسین نے جو دیوانِ حال درگاہ کے مورث تھے دعویٰ خواجہ صاحب کے
ولاد ہونے کا کیا مگر خادم صاحبان درگاہ نے کہا کہ یہ اولاد خواجہ صاحب کی نہیں
ہیں۔ بادشاہ نے اس جگہ کے کی تحقیقات فرمائی ضروری خیال کر کے معتبر و منصف
آدمیوں کو مقرر کیا کہ اُسکی کامل تحقیقات کر کے جو اصلی حال ہو اُس سے بادشاہ کو اطلاع
دین۔ ان لوگوں نے نہایت محنت کر کے تحقیقات کی اور انکو جو مال معلوم ہوا بادشاہ سے
عرض کیا اُنکی تحقیقات کا ملکا صادہ بادشاہ نے یہ تحریر فرمایا (کہ دعویٰ فرزندی اصلی نہ
شیخ حسین صاحب کے اولاد ہونیکے دعویٰ کا یہ فیصلہ ہوا کہ اُنکا دعویٰ خارج ہوا
دوسری یہ بات ہوئی کہ عہدہ تولیت انکو سونپ دیا تھا اُسیں جو خادم صاحبوں کے
واسطے نذر کاروپیہ آتا تھا وہ شیخ حسین کھا جلتے تھے اُسکے عوض وہ متولی کے عہدہ سے
موقوف ہوئے اور اپنی ناہجواری کے سبب قید کئے گئے اور شیخ محمد بن جماری اُنکی جگہ تقرر ہوئے۔
سٹک جلوس میں یہ واقعہ ہوا تکہ جلوس تک شیخ حسین قید رہا اور سرگردان پہنچتے رہے
آخر تک جلوس میں ۳۲ برس کے بعد اُنکا قصور معاف ہوا اور بادشاہ نے لنگرخانہ کا دار و
مقرر کر کے اجمیر پہنچا اور درگاہ کے لوگوں کی تماواری (یعنی ہر طرح کی خدمت) اُنکے ذمہ
مقرر کی اور یہ بھی ثابت ہے کہ شیخ حسین یہ دعویٰ کرتے تھے کہ میں خواجہ صاحب کی خدمتی
یعنی بیٹی کی اولاد سے ہوں۔ یہ دعویٰ نہیں تھا کہ پسری یعنی لڑکے کی اولاد سے ہوں
پسروں کی اولاد سے ہوں۔ یہ دعویٰ نہیں تھا کہ پسری یعنی لڑکے کی اولاد سے ہوں

لیکے تھے پادشاہ بیگم کو شیخ دانیال صاحب مجاور درگاہ کے مکان پر چھوڑ گئے تھے سیکھ کے شاہزادہ پیدا ہوا اُس شاہزادہ کا نام شیخ دانیال صاحب مجاور کے نام پا شاہ سلطان دانیال رکھا۔

افتخار کتبہ نامہ طبع منشی لوكشو صبا لکھنؤ صلاصہ تجہیز دفتر دل خاصہ

۲۷۸۴ء اجھی

جلد دوم
صفحہ ۱۹۹

از آنجا کہ موکب عالی سیرعت ہرچہ تمام تر متوجہ اجیہ گشت و بیان میں وہ
دران شہر فیض خیش نزول حجت فرمود وزیرت روضۃ منور حضرت
خواجہ تقدیم آدو منوبان آن شهر مقدس کامیاب دولت گشته دیا ہم
آنکہ عمل قدس را بایعنیں لائیں از راه میوات دراجیہ آ درودہ محیمن حجت
کرامت توفیق یافت۔

الصلما
صفحہ ۳۰۸ تا ۳۰۹

چون در میادی این غریبیت والاندر فرمودہ بودند کہ از حصول فتح پایا
روضۃ منورہ خواجہ معین الدین حاشیتی قدس اللہ سرہ کہ دراجیہ نور گستہ
ہست توجہ فرمائید زملے کہ از قلعہ چپور مراجعت فرمودند پر تو ضمیر ان شا ہوار
دولت بالقلعے نظرے کہ از صدق عقیدت مرکوز خاطرا قدس بو و تائب
وتا ارد و سے ظفر قریں پیاوہ آمدند و روز فروردین نوزد ہم سفدار راہ الہی
ببت و نہم شعبان کوس مراجعت بلند آوازہ ساختہ اردو کے معلیٰ ہمیں
بیا و قدم صدق در راہ نہا وند و منزل بنیزل رشت حرارت ہر اتفاقی

ریگ بیان بقدم شوق راه قطع می شد با اینکه حکم عالی بود که عساکر اقبال
 سواره می آمد و باشند امام قدس بیان بساط اخلاص را از سعادت موافق نگذاشت
 بود پندت خاصان حرم عزت در رسایه حضرت پیاده میر قندهون دصبا
 ماند مفسر بغایم اقبال شد شکوه قراول که پیشتر پاچمیر قدم نویان
 ایات اقبال را رسانیده بود لبعت آمد و از منزدیان تجدیز آن روضه
 مقدس عرایقی بدرگاه جهان پناه آورد که حضرت خواجه در فوایده فرمود
 اند که با دشنه صورت و معنی از حق اندیشه و خدا پستی حسن هنین میکن
 کرد پیاده غرمیت زیارت دارد پیر روشنی کرد اند آن قائله سالار راه حققت
 را ازین اندیشه بازدارند اگر او بزرگی خود را نشته کجا نظر بین خان نشین گولی
 طلب اند اختی چون این عرایقی میباشد اقبال رسید اخیرت ازان منزل
 سواره دولت شدند و روز آسمان است و هفتم اسفند اند ماه الیه موافق تکینیه
 بضم رمضان خطه اجمیه از درود اقدس مطلع اقبال گشت و از یکه منزه
 پیاده معبود شوجه زیارت شدند ولی اینکه بدولت سرک مخیم اقبال نزول
 اجلال فرماید از گردن راه لطفا و روضه قدسیه توجیه فرموده او ای زیارت
 پیشیم رسانیدند و جمیع مجاوران و معتکفان آن حواشی قدریان به براسیم شفاف
 و افقان کامیاب ساخته و تا وه روز در آن خطه فیض انتہا متوجه مبد و
 مجاوران و رکاه کو خوبی
 کامیاب کیا

جلد دوم صفحه ۳۱۴

اخیرت بدولت و اقبال بعد از اتمام اوزان طویل و انصرام حشیش نوروزی
 روز اسفند اند فروردین ماه الیه موافق روز دوشنبه پانزدهم رمضان
 اوایی مراغه است از خطه مستقر اوزنگ سلطنت ارتقاء دادند و از راه بیوت
 و انباط شکار نهفت فرمودند

جلسه دو هم صفحه ۹ سال ۱۳۴۰

توجه فرمدن حضرت شاهنشاهی پساده ازدار اکلافت اجیر کاینیا شد
شیوه اعرصه اقبال بطلب بوری مینوی

چون شاهزاده پسر شاهی همکله سبب است زیزگان دران ہنگام جویا
فرزند پوده معلمها ایزد خود خنبد بود که چون این همکله بجهنم آنجا
از این بشرک علی که نفس مقوی منطق شود آن پوده باشد که ازدار الخلافت
اگر پساده عزیز از روح خود برخواهد میین لدین پشتی که مقریان فرگاههای
اندر قلعه لولزم اطاعت کرد ایزد می سقدهم رساند و مقرر بود و رجب که ماه عرس
کران اینسانیت این همکلام قوه بفعل آید و چون آنچنان گوهر
شبیه بات و بروح خلافت بر ساحل همید آمد اینجا سعی نزد راز شرایط حق
گذاری فرموده از لولزم سپاسداری شاخه در در زبان و همین ماه الی
منافق روز چهار و داده هم ماه شعبان ازدار الخلافت اگر پساده قدم داشته
داده عذر خورد پساده و پساده نور وی نهادند و با دی شوق را روزی عدو لوز
کروه کم و زیاده تلطیع می فرمودند.

تفصیل هزار لغت شاهنشاهی پایان میتوان

از دار الخلافت آرایه که کوچ رایا به اقبال در ساحت موضع منداگز نزول اجلال
فرمودند از اینجا لفظ پور اتفاق نزول نتاران انجا از خانواده گذشتند نزد یکی به
بیکو مفترض خیام اقبال گشت و از اینجا نزول کرد و نزول رایا دو ولت
و از اینجا بقدیم پا و رو د موکب جلال رئیس نمود و از اینجا نمیز نزد فروع
آمدند و از اینجا موضع کھاوی محل امر و سعی گشت و از اینجا کسانندی اتفاق
نزول افتاد و از اینجا بدین مدند و از اینجا سیم محل گذشتند و یکی پیش از نزول محل
بسیار رایا اجلال شد و از اینجا بیکار پیش بود خیام طفر ارتسام شده نزد

پنونه نزول دولت شد و از اینجا موضع جهانگر نزدیک معاذل کرد که نزدیکی
 آسایش گزیده و از اینجا ساکنون مخیم سراوقات اقبال شد و از اینجا مخصوصاً
 در و دو کیلometer بجهة قدیمه خواجه که در اینجیه رفع است توجیه نمود
 هم‌ازگر در این برقه سید ندوچین خلاص برآن سر زمین آسمان رفت
 حضرت جلال الدین محمد اکبر را بعیاد احمد چهل ساله فرماندهی این
 را باشید و اینها به همین فرموده چند در آن مقام کریم شرایط اوقات
 را بعیاد احمد چهل ساله فرموده که این مقام کریم شرایط اوقات
 را باشید و اینها به همین فرموده که این احمدیه در آن اینجا
 او قات تلقیم نموده از که مبلغ داری و افراد جمعی که دعوی فرزندی خواجه داشته
 شیخ خیرین کو عذر و تولیت کرده
 عبدہ توکیت با اینها مفوض بود و دریاست این طایفه را شیخ خیرین داشت
 تمام نزدیکی نزد پادشاه تصرف نیکشید و میان او و مجاوران آن فرع مقام می‌داشت
 سوپهای اینها تقدیر کرد که شیخ خوار را که متقدی تولیت روئید و اوقات
 دست را بپرسید و سنجیان که شیخ خوار را که متقدی تولیت روئید و اوقات
 بودند و در دعوی فرزندی خواجه که ندواین گفت و شنید مدی و میان دیگر
 آنحضرت خاطر اشرف را پر تحقیق حق و هستکش فلحوال لفظ الامر گذاشت اوقات
 رکته بتو و میان آنکه
 و عدد دل را پهان داشتند که از قرار واقع تحقیق نموده بعرض شهر فرانسند بعد از
 اور مجاورها چنان درگاه که
 پیروی بیار طاهر شد که دعوی فرزندی اصلی نداشت بنابران تولیت آن محل
 نکردا او را ایشان عیادت
 مقدم شیخ محمد بن جباری که از ایکا برسادات ہندوستان پرانش عیادت
 ممتاز بود تھویش فرمودند تنسیق مناظم لقوعه تبر که و ترویج کاش مراغات آیینه
 در و ندره ایتمام تمام فرمودند و نمارت عالی بنا از سجد و غانقه دران جواہی
 طرح انداخته آسایش عبادت نہادند و پاچمله بعد از فرغ خاطر از مستودعات
 نزد قدم غزلت در سالک مراجعت نہاده بیزخم طواف مرافق دلیلی و بیلی
 اور احوال افسوس لکھ و مانفه
 رایت نہیخت افزائند و عنان توجه بخصوص برآن دارالملک معطوف گردانید نه خیابان
 و در اسفند اند ماه الی موافق رمضان این سال طاهر و علی مخیم سراوقات کو مقرر کیا که قرار و اتفاق تحقیق
 اردوی عالی گردید و چند روز دران غلط دلکشان برآمد اولین داد و داشت
 کر که نہیخت غور کرد و بجهة این

پروردی کے خاہی پرداز و عویش
او لاد کا جو شکل ہے

شغل فرموده سرت پیرای خاطر خویش و بیگانہ نہ نہ.

جلد دوام

صفحہ ۵۳۴ تا ۵۳۷

و خدیو معلقی ازان منزل تا اجیر کامیاب بدایع نشاط خصوصاً خشت پیر
نشکار بوده منزل ابادی مراحل بقدم شوق طلبی میفرمودند - چون
عرصہ اجیر بطلب چتر اقبال شاہنہشاہی نور پذیر شد روزی چند ادب زیارات
تقدیم رسائیده مختلفان آن حواشی و منستان آن دیار را بجملائی دراز
الغام تو نگرساختند و صلاحی افضل چنان عام شد که پیغ فردی ازین
ساط احسان محروم نمانده و درین ایام سعادت انتظام حکم فتح ہاسن یا یونی
باحداشت حصل شہر اجیر مکن شرف، ارتقاء یافت بتایان کاروان و مغاران
و انشور طرح عالی کشیده بخط پیر صعود درا و در دنده در ساعت مسعود که شبات
کار را شایسته باشد آن عمارت والارا از سنگ و چونہ بنیاد نہادند و تمام منزل
و مسکن خواص عوام شہر را احاطہ نموده در اندر فرستی کار پیار پیش پرده
مور و آفرین شاہنہشاہی گشته شد و بجانب شرقی شہر دولت خانہ نگاری ماس
ابداع یافت و بضری و فیرزی در غرض سال تبعیع عمارت قلد و منازل
شاہنہشاہی صورت اتمام یافت و در سال آئیندہ که درین شہر نزولی جلال
فرمودند آن منازل رفت پیوند بور و مقدس شاہنہشاہی مطراح نوار قدسی
شد و ہمین بودی حکم معلی اتبیع اعیان دولت وارکان خلافت و سایر
ملکیان کتاب نصرت اختقام لقدر اندازه و دستگاه منازل سایرین
ساختند و از بامن قدم اشرفت و فرستی قلیل چنان شهری عظیم صورت
نموده بسدا کر دکار نیزہ خیال میسان جادو کار تھاں آن صورت نتواند
بت و حفظ شاہنہشاہی بعد طرح اساس این عابت شکوف بجهت

مصلحت ملک و محیت معدلت و دریافت حقوق احوال مالش ستمگاران
و فخواری مظلومان و برآوردن مستعدان و معموری عالم که خلاصه عبادت
نسته تعلق است سیر و شکار را پرده این کار ساخته روند ام بست و یکم آبان
ماه الی مراجعت چهارم جادی الاخری بدولت واقبال نهضت والا
فرموده متوجه صوبه ناگور گشتند.

جلد دوم صفحه ۲۴۷ هجری ۱۳۶۰

در روز کوس چهاردهم امرداد ماه الی مراجعت شنبه پانزدهم ربیع الاول
این مقرر آنکه از یک منزلی تمیز پیدا و دشنه متوجه طاف رو هنر معین
شدند و در انسائی راه تراولان عرصه شکار خسرا وردند که درین نزدیکی
شیریست قوی مسلک که بهواره که در گرسن مسدود این راه بوده قصد مینماید
از اینکه استعمال راس مساوان لازم این سلطنت است شهریار شیر
شکار متوجه دفع او شدند و بود شے دل گزین آن پرنده قوی پیکر را
شکار و مروده متوجه آن خطه ولثاشدند از برگات قدوم شاهنشاهی
رونقی تازه یافت آواب نیازمندی و سرمه زیارت تقدیم رسید و در یک
انفال بجوش آمد طبقات مردم از عطا یابنے بزرگ بهره و افریب گرفتند
در روز دیگر تماشای قلعه جهیز که قلعه کوهی واقع است متوجه شدند و در آن
عالی مقام زیارت سینه خانگ سوار که در زبان عوام از اولاد امام زین العابدین
است پژوه انته بپیرک بستند و تحقیق نهست که سید از ملازمان شاهزادین
غوری است بنگاه میکه فتح هند وستان کرده مراجعت نموده اور اینقدر ای
اجمیع گذشت و او انجما نقد حیات پسر و ببر و راپام و چهارم عوام و لایت شهود
گذشت و تبریز مطاف عالمیان خد. صفحه ایضاً
و خود بر دولت را قبائل رخنه فیض اسال اجمیع نهضت فرمودند.

جلد دوم صفحہ ۶۵ ہم تا کم ۶۴

دران بنگام کم موكب بعلی از اجمیر نہ پست میفرمودیکی از پر دگیان سرا دق حضرت محمد اکبر ریاستہ نما گور عصمت رازمان دولت ولادت وقت امکناف صبح ساعت نزدیک سیدہ کیطوف جانہ ہوئے اپنی کمک بود و نقل و حرکت ملائج آن غفت سرست برخی تافتہ مین و تبرک جستہ خانہ اشرف منتسیان روضہ منیقہ واعز معتکفان بقعدہ قدسیہ دانیال کم که نور صلاح و فلاح از ناصیہ او میتا فت خالی ساختہ در انجا لگنا شستہ پود فدر کے پہاڑ ہونے کی خبر موكب اقبال ہیون در حوالی پہلو و از مضافات رنی از سرکار نما گور نزول باوشاہ کو پہونچی شاہزادہ اجلال فرمودہ بود کہ قاصداں خبیثہ مقدم از اجمیر سید ندوی نہ نظرت پش کامام شیخ دانیال کے سرست افزایی اور نہ کہ بعد از کذشن تن پہل و یک پل از شب آسمان نام پر سلطان دانیال سبت و سفتم شہر یور ماہ الہی موافق شب چیار شنبہ و م جمادی الاولی بسب رکھا۔

رویت و شب سوم اهراء سط بلالع محل بجانبہ عکیان یونان و بطالع
حوت بحسب دانیان بندوستان در خطہ فیصل نہای اجمیر کو طوش
صد و پا زده در جهہ و پنج دقیقہ و عرض شربت و شش رجہت دا و ز چہان
آفرین جہان آرا حضر شاہزادی را فرزندی بلند اختر کرامت فرمودہ و
بطلوع این کو کب نورانی منت بر انفس و افاق ہناد گیہان خدیو از
استماع این نوید سرور پیشانی صبح پر نور راز مین سائی سجدہ شکر فرمودہ
بپا سوتا یتل الہی کامیاب دولت گشتند و طہور این امر را پیشتر فتوحاتی اندز
دانستہ و جشنہای عالی ترتیب دادہ انہم پیرایی عشرت شدند خلاائق بصلان
عام نثار طکانہ از مرگ نقصند و نقودا فضائل ورد امن عالی رختند مشعر
کلی بتگفت جان پروردین باغ کد بولیش صدقگستان را کند و لغ
ازین ششادین کانزا و برخاست زہفت اختر سبار کیا دبر خاست
خدر لواز سر طربے بالع پرداد۔ حملکے پہفت اقليم ورداد

لخاط آ و سخت از تاریخ را
نمی‌نمایم از همین و لانظر داشت
مولوک را که خانه شیخ دانیال بود شکور داشتند و همدا و تائید از پسر
دانیال اکبر در نظر مقدس آوردند نام تایمی آن نونهال گلشن اقبال را
سلطان دانیال پر لوحه دولت نقش رسمی داشتند.

اُنچاپ آکبر نامه حل دوم صفحه ۶

در روزی که سروی مورد مسکب مقدس شد رای جهان آرایی جهان
افتضا فرمود که ما دهونگ و جمعی را بجهت آوردن آن نونهال صدیقه قلب
شاپزاده سلطان دانیال که از اجمعیان اثر ورد و دولت فرمودند فرستاد
که آن گلشن سخت سندی را با جمیر آورده در طبل حضور آن نورافراز
سر بر سلطنت رسانند.

صفحه ۷ - ایاض

در روز پنجم دو صفر خدا و ماه الی می‌رفت یازدهم محرم هفت و صد و شصتاد
و یک ساختمان جمیر بهیط اتوار خلیلی گشت و آن جویای رضایی پروردی متفقنا
خود همی خود بحر اصم ز پار تبار دفعه معینه قدسیه پر داخته بنسوانی دوارد
آن شهربانو ع مرحمت فرمودند و خاصان بساط قرب شاپزاده بلند اقبال
سلطان دانیال ز پانزیز آورده درین شهر فیصل اسماں بدربیافت دولت
حضرت شایی شرافت کوین بخشیدند و بعد از یک هفته از آن خطه دلکش
بعزمیت و اخلاص است مرحله بحر اصم نهضت می‌فرمودند.

صفحه ۸ - ایاض

تایمکه چاشت روز سه شنبه خطه فیض اساس اجمعی مورد مسکب گیلان خذیل

گشت آن غرفت بروزه معینه و رود سعادت فرمود خدای خویش پرشن
خاص نمودند و بروح قدسی خواجه استاد اعانت نموده هنرستان آن
باقعه خیر را به تقدیمات باشدانه اختصاص نکشیدند و از انجام نازل
آن مانی ارتقیع نداشته و در آن شمہ بمحبت نشیمن خاعل ساس یافته بودند نزول
اجلال کرامت داده استراحت رودند و آخر راهی روز سوار دولت
شده مشبدیز اقبال تیز رانند.

صفحه ۲۴م - ایضاً

در روز سروش میله هم مهرماه الی بنشیمه فیض نجاشی اجمیر نزول موكب
مقدس افتاد و شهر الطنزیارت روضه منوره خواجه معین الدین تقدیم
رسید و نمودان آن مقام متبرک و سایر زیارتیان را درگان راه احتیاج
از انعام باشانی احتفاظ و افزایش.

صفحه ۵۵ تا ۶۰ه - ایضاً

در روز بسته ادبیت و ششم اسفند از نهم ماه الی در هفت کروبي اجمیر نیز
سر اوقات عملت شد روز دیگر پیاده بر قدم منوره توجه نمودند و در آخر راه
روز بان باقعه معینه رسیده ام از مسماه آورده نزد وارباب احتیاج و مسائیر
نمودان این باقعه گرامی بجز از اعطایات شاهنشاهی حظ و افریده شدند
بعد از استیضاحی مراسم زیارت بمنازل و لکشان که درینو لانا نزدیک با تمام
پیوسته بود بعتری و محبتگی نزول اجلال فرمودند.

صفحه ۶۰ه - ایضاً

آغاز سال نزد هم از دور دوم سخوری و فرخندگی شدان گوهر یکیانه
حنافت در روزه معینه جشنی بزرگ ترتیب کرد و مجلس و الا انتظار
یافت و درینو لانکه موكب هایوان خطه و لکشان اجمیر را بنور معدلت صفائی
خاص بخشیده بود.

صفحه ۱۹۶ - جلد سوم

وچون بجهت نزول دارالخلافت سور و سرا، قات جلا شد غمیت طوان
ایلی، ولی داجمیر و خاطر خدا پرسی آن یکانه عالم پردازشناشی
ورجش آمد.

صفحه ۱۹۷ - ایضاً

دواویل دیاوه الی خطا و کشا اجیر مطلع از اشارشانشای شهادات طوفان
و حراسم زیارت تقدیم رسید و لوازم داد و دشیش بطبور آمد.

صفحه ۱۹۸ - ایضاً

نهضت موکب همایون ایضاً میر کار و پیر
پائین هرسال غمیت خطا فیض نهش اجیر مصشم شد و شب با دست و دوم
شهر یورماه الی سمنداقبال را بگرا ای مرقد مقدسی گردانیدند.

ایضاً

ودین سال که رایات جهان کشا ایضاً اجیر نهضت میفرمود.

صفحه ۱۹۹

و فرخی و فرنگی چهارم یورماه الی شهر و لکشانی اجیر از ورود رایات
همایون نورگین شد پائین بزرگان ثرف بگاه بان مشهد مقدس
شناخته ایزد یچون را پرستش نمودند و منتظر آن قد و مقدم قدسی
کامیاب نواہش شدند و هم درینو لاکر زمان سعادت داشت و رشت و روزگار
بالش قبال فرمان پذیران بارگاه خلافت شهر پارسا و الگو یورا بطلان
وسایر جهانی امور برگشیده بجزایل خوشتر واقبال آزاد و مندی
جهان را بے نیاز گردانیدند نخستین آن دریایی نواحی عالی فطرت
برای گردآوری رفاقت ری ایزدی خبر من خرسن و امن آن
از زرست رخ و سفید کمرست نسیمه مود پس از آن کار پردازان خدت

باش رت بیان یون طبقات آنام را پس مراتب داشته زنجیش
گردید.

صفحه ایض

بندیم ماه هرالی بیک ارتكعه اجیه فرمود اقبال نزدیک فنوز دگان
آن سر زین را مستانه رحمت شدند و در حواشی مرقد سید حسین
خانگ سوار و قوف آمرزش فرمودند و خاطر عمارت دوست شاهنشاهی
چون اختلاص میان آن دصار آسمانی پایه دریافت کار پردازان بر
سلطنت را اشارت همایون شد که همیت و تعمیر بته آن عمارت
فرموده باشند گردد اند که تازه از نوب ترین و بیشه صورت انجام
گرفت بست و دهم ماه نصرالله از آن خاطر ایض ماس عنان توجه
بجانب پیر شده العطاف یافت.

صفحه سی ام

قصد فرمودان حضرت شاهنشاهی حبیب متو
لپوی خاطر اجیه برای زیارت رخوه معینه
آینین چنان بود که سالی یکبار در غنفوان رجب بدان مطاف
تمسی نزول بیان شود و خوش و بخشش و بخشش طراز شمول یاد و
عبادت ایزدی بدان والا اطراف انتظام گیرد بنابران بست و چهارم
در حواشی شهره برگذا ورباد پایی به آمده خرامش فرمودند و برخی
نزدیکان عقیدت گزین سعادت بیهی یافتند.

صفحه سی ام

و پنجم شهر اوی ماه الی شهر دلکشای اجیه از پر توقد و دم شاهنشاهی
دوشنبی پذیرفت و غلوت کده نیایش نورستان اگهی گردید

لو از مطوان شهد فیض بیان نداشت و این مشترکاً سبب خواهش گشت.

صفحه ۲۳۱

چالش فرمودن کیتی خداوند بصوب اجمیر

صفحه ۲۳۲

نجات هر سال درین مرتبه غریبیت مطاف اجمیر در پایه توقف افتاد و چون روشن شد که نهضت آن بصوب سرماهی آرامش خلائق دیر باشد نیازمندی گردان کشان بست و ششم شهر پورماه ایامی پائی اقبال در رکاب کشور کشانی هناده ریگاره گشته و باستوده آینه نزد لنهزل نشاد شکار پیرو دارای بشد.

صفحه ۲۸۶

از سوانح دستوری یا فتن بصفوتگاه عقیدت گوهر اکلیل خلافت کشانه دانیال بصوب اجمیر.

صفحه ۲۸۷

نو زدهم امر را و آن نیز اسماں اقبالی دستوری از منشی خجالع ماده شنکه شیخ نیفی و جمال خان و برخی نزدیکان عصبه دولت را بهره فرمودند.

صفحه ۲۸۸

در ان هنگام کیتی خداوند از کشی نزد امده بلوان اجمیر اینجا فرمود

صفحه ۲۸۹

درین روز شیخ حسین را بتویت شهد نیفیش بخش خواجه معین الدین زستادند خود را از دختری نماد خواجه میدانند از ناینچهاری بند که بزندانی دولتیان برنشانند دروزگار پیش پیش زنگان کامی داشت بود

درین بیگنام نوازش فرمودید پرین بیگناہ فرستاد مذکور داری کر شد ایکو خواجہ صاحب کی
نشیان آن قدسی پرین و سرانجام اشغالہ پرداز بازگردید۔

ہے شیخ حسین اپنی
نالاپتی سے یعنی نامہ خاری
سے عرصہ تک قید رہا۔

اور پھر تاریا (یعنی
کہ جلوس سے سنتے
جلوس تک جکو ۳۳ سال
ہوتے ہیں) اپنے صور
معاف کر کے نوازش
فرمائی اور درگاہ میں سچا
کر دئیکے لوگوں کی خدمت
کرتا رہے اور لنگر خانہ کا
سرانجام اسکے پرداز ہوا

کتاب آئین اکبری

خلافہ اس کتاب کا یہ ہے کہ جلال الدین محمد اکبر بادشاہ حضرت خواجہ صاحب سے
نہایت اعتقاد رکھتے تھے کوئی کتاب اُنکے ذکر سے خالی نہیں۔

آنچاہلین اکبری طبوعہ طبع ششی نولکشوں لکھنؤ خلماۃ تمہارہ ودھی

صفحہ ۲۰ جلد دوم

خواجہ معین الدین حشمتی پور غیاث الدین حسن از سادات حسنه حسینی است حضرت خواجہ بزرگ کو
در سال پانصد و سی و هفت در قصبه سنجراز دارستان زیاد و در پانزده سالگی پیدائش یافت
پیرا در ان جہانی شد ابراہیم قندوزی را که ازاگی ربوگان بود بر نظر
افتاد و برق و اسخنگی در خرمن و استگیها و رزد و جستجوی رہنون
چیز سو تیس تیس میں شد در برداں کہ درہی است از نیشا پور بمحبت خواجہ عثمان پشتی رسید وفات پائی دو برس
و پریاضت گری نشد و خرقہ خلافت یافت پس در تگا دو پیلی پی کی عمر تھی
بآمد و از شیخ عبدالغفار جیلانی ولی بیاری بزرگان فیض اند وخت
و در سالیکہ مغرب الدین سام دہلی برگرفت بداجا رسید و بگالاش عزلت
گزینی یا جمیر شد و فراوان چراغ برافروخت و از دم گیرانی او گردید
مردم بہرہ برگرفتند روز شنبہ ششم ماہ ربیع سال ششصد و سی و سه
و بیکم تقدس خرامش فرمود و در دامنه کہار فوایگاہ شد و امر و ز
زیارت گاہ خرد و بزرگ

کتاب طبقات اکبری

خلاصہ اس کتاب کا یہ کہ حضور جلال الدین محمد اکبر پادشاہ حضرت خواجہ صاحب سے نہایت اعتقاد رکھتے تھے۔ کئی بار پیادہ پا تشریف لائے جتنی دفعہ کئے خاصم صاحبان درگاہ کو مزدیز دی۔ شانہ را وہ دانیال شیخ دانیال حماج بود کے گھر پریدا ہوا۔ دیوان کیا اولاد کا کہیں ذکر نہیں۔

افتتاح کتاب طبقات اکبری مطبوعہ مطبع علیتی ضروری	ترجمہ اردوی نوکٹہ صاحب لکھنؤ ۱۹۲۶ء اجبری
--	---

صفحہ ۲۵۶

وبتاریخ بیستم جمادی الاول سنه تسع وستین و تسعہ بعزم زیارت مرقد
منور مطلب الاولیا خواجہ معین الدین جشتی قدس اللہ مشعرہ روشن
واعلام ظفر انجام باجمیر سیدہ ساکنان آنکھ قلعہ شریفہ را بصلات
و صدقہ و وظیفہ و ادار پرہ مندرجہ ذیل ہے۔

صفحہ ۲۵۷

وچون حضرت درستگام توجہ تسبیح قلعہ پتوڑ نذر کر دے بودند کے بعد از حضور
این مرام بزیارت مرقد منورہ خواجہ معین الدین جشتی سنبھری کے درخت
اجمیر واقعہ توجہ فرمائید جب وفاتی این نذر از بمان راہ بجا نبا جمیر
توجہ منودہ تمام آن راہ پیادہ علی فرمودہ وبتا ریخ بکشنبہ بیتہ رمضان
باجمیر سیدہ شریفہ طہوات اذیارت بجا ہی آور دہ فقراء و ساکین آن
بپھردا بصلات و صدقات شاد صافتند وہ روز دران مقام سنبھر کے

آنامت فرموده عنان غریبیت بجانب تصریح سریر خلافت معلوم فرمودند.

صفحه ۲۸۸

و حضرت فتحور را پای تحت قرار داده تلویسنگین پروردشیر فرمودند و
عذالت عالی بنایافته شهر غلیم شمش از تولد مبارک شاهزاده فرخنده
موله حضرت در باطن فیض موطن خود گزرا نیده بودند که اگر حق بسیار
دری از دریای بادشاهی دگوهری از درج نامتناهی کرامت فرمایند پیا
بزیارت مزار مور و انوار حضرت قطب الواصیین خواجه معین الدین چشتی
قدس سره تشریف فرمایند حضرت بالقایی نذر پرداخته روز جمعه دوازدهم
شعبان سنه سبع و سعین و تسعاهه از دارالخلافت اگره پیاوه متوجه اجیر
گشته و پروردش کرد و هیفت کرد و طلب میپیرند و هم از گرد راه بزرگتر
ولشترایط وزیارت مراسم طواف پرداخته چند روز و ران مقام فرشته
احترام او قات با نعام و النصاف گزرا نیدند و بعد از چند روز لازم برداش
متوجه دلی گشته و در رمضان سنه سبع و سعین و تسعاهه طها هرمه
خیم عساکر جاه و جلال گردید.

صفحه ۲۸۹

(ذکر نہیست) اعلام جهان گیر خطه اجیر) چون حضرت خلیفه الہی
هر سال مکنوبت از پرچاکه می بودند خود را بطواف مزار قطب الواصیین
سعین الحنفی والدین حسن سنجیری ندرس سره بخطه اجیر میرسانیده و درین
سال فرخنده نائل بجهت شکرانه ایں سوهبت تاریخ سیتم ربیع الآخر
سنه شان بوسعین و تسعاهه پایی دولت در رکاب سعادت نهاده عاز
اجیر گشته و دوازده روز بوساطت اسامان بعضی ضروریات در تجویی
توقف نموده بکوچ متو اتر خطه اجیر را شک ریاضی جهان گردانید
و سکان آن رو پسر رفه را از افضل عام کامیابی محظوظ ساخته

و بیکت ترقیه مال برایا که در میتوان طبیعت آن پادشاه عالی نزد و تجیی
یافته مکم فرمودند تا ببردن غلطه اجیر حصاری حکم و مخصوص طرح از ختن
و بیکت نشین خاص تصریع عالی پر زمین نهادند و امراء و خواصین و سایر
مقربان درگاه دیلمی را میزدیگر بیقت حبتد و حضرت علی
سواضع و قریات حربی اجیر را میان امراء قشت فرمودند تا محفول
از اصرت عمارت نمایند و روئیت جمیع چهارم ماه جمادی آخرين سنه ذکور
کتف صحت و عافیت از اجیر کوچ منوده شانزده بهمن ماه ذکور طاهر قصبه
ناگور سخیم علاکه را که راه و مباری گردید.

صفحه ۲۹۱

و عازم ارد و گشتند و چند روز که نواحی لاہور مغرب خیام فلک حتمام
بود او قاتل گرامی شکار میشد از اینجا از راه حصار پیروزه متوجه زیارت
روضه قدسیه معین خواجه معین الدین گشتند.

صفحه ۲۹۲

بیانیج بقیه شهر صفر سنه ثمانین و تسعاه موقن میقدیم سال هی بی
دولت در رکاب عادت نهاده شکار کنان متوجه اجیر گردید و در روز
یکشنبه پانزده بهمن بیع الاول سنه ذکور از کرد این بزرگ فایض لانو احضرت
حضرت جلال الدین محمد خواجه معین الدین شناخته لولزم زیارت بتقدیم رسائیدند و مشاهده خدا
و مجاوران بقیه شریفه را با تمام و افسوس و خوش وقت ساختند روز دیگر تشریف ییکی اور شانع و
زیارت سید خسین خانگ سوار قدس هرمه که از اول داماد همام زین العابدین خدایم و مجاوران درگاه
رضی از رعنہ است و پیر بالای کوه اجیر مدفن است تشریف بودند.

صفحه ۲۹۳

و در دو منزه ای ناگور میهیان خوشخبر مسامع غزو جلال رسائیدند که در شب
چهارشنبه دوم ماه جمادی الاول سنه ثمانین و تسعاه موقن سال هی

ای درا بی مر عبود گذشت و دلختری و چار پل بطالع جوت حق بسیار است
در می این بسیاری شاهی و گوهری از وحی باشد ای کرامت فرموده در
سد طعن و سکس خلافت گوهری گرانایه افزود و حضرت از استلاین
حضرت جلال الدین محمد که
با شاه ناگوین بیش
شکیه زده عموم خلایق را از خوان احسان خود کامیاب گردانیدند و چون
این ولادت با سعادت و فریل شیخ دانیال که از شایخ وقت صلاح دنیا کے بھر با شاه بیم
و تقوی ممتاز بود شروع و قوع یافته بود شاهزاده خوبیه قدم صاحب که ریاست شاهزاده قدر تواند
او رکنم شاهزاده دانیال نام ہنا وند.

صفحہ ۳۰۴

القصد حضرت خلیفہ الی روز دهم حرم الحرام سنه حدی ثمانین و تسعانه حضرت جلال الدین محمد
موافق مال شریعہ الی از گرد راه بزرگ سود الانوار حضرت قطب ابو اصلین
با شاه اثبار و بنی سال کو
خواجہ معین الدین پشتی قدس شرہ نزول فرموده با داشتار طوفان پر خفته زیارت کے واسطے ہے
مجاہد ران روپنہ و عموم متولیان بخارا از نزد و صفات غنی و مستغنى گردانید او رزیارت کر کے مجاہد ران
و یکی ہفتہ و ران تبعہ شریفہ توطف نمود و بہ صبح و شام بزیارت ان مقام درگاہ کو ہقدر نہ رکھ
سعادت فریام لشريف بروہ و رہماں کلی و جزوی استداد ہی خوہستند دی کہ غنی اور مال ارجو
پیش کسی کا استعانت بدرویش بروہ اگر فرمیدون زدا نہیں بروہ
یہ ازان عنان خرمیت لصوب مرکز دائرہ خلافت معطوف ساخته.

صفحہ ۳۰۶

وروز سنه شنبہ از گرد راه بزرگ قطب ابو اصلین خواجہ معین الدین پشتی
حضرت جلال الدین محمد که
قدس شرہ خرمیده لوازم طوافت بیجا آور وہ رسیم فقراء و آمین سوال از
مجاہد ران رد پس جنت مٹاں بلکہ از سائیستوطنان خنطہ اجیر برداشتہ
معین الدین پشتی کے دام
زمانی ورودیت غانہ پایہ عالی کو بیت نشین خاص بنا نموده بود و نہ تنرا آئے اور مجاہد ران کو سعد
فرمودند آخر روز اجیر برداشتہ رود راه نہادند.